

מדינת ישראל
 משרד החינוך
 המינהל הפדגוגי
 אגף א' לחינוך מיוחד

מבחני מיצ"ב פנימי כחלק מהערכה לשם למידה לתלמידים עם צרכים מיוחדים

הצעות להתאמות על פי תחומי מוגבלות

מסמך זה מהווה השלמה לשני מסמכים נוספים המקושרים למדור זה:

- א. הנחיות הרשות הארצית למדידה והערכה (ראמ"ה) בנוגע למיצ"ב הפנימי
- ב. מסמך האגף לחינוך מיוחד בנוגע למיצ"ב הפנימי עבור תלמידים בכיתות חינוך מיוחד בבתי ספר רגילים ובבתי ספר לחינוך מיוחד, כולל התייחסות ייחודית להבחנות במיצ"ב הפנימי בשפת אם

הנחיות המיצ"ב הפנימי מאפשרות הפעלת שיקולי דעת לגבי הליך המבחן, דרכי ההבחנות וההתאמות הניתנות לתלמידים עם צרכים מיוחדים, תוך שאיפה להבחנות בהלימה מירבית לשכבת בני גילם. בנוסף להתאמות ולתנאי ההבחנות המוצעים במסמכים לעיל, מוצעות בזאת אפשרויות לתמיכות נוספות על פי תחומי לקות. מתן התאמות בתהליך ההוראה, הלמידה וההבחנות מתבסס על רמת התפקוד של התלמיד ועל בחינת השפעתה של ההתאמה על הצלחתו. במבחני המיצ"ב הפנימי ניתן לשקול מתן התאמות כלליות לכלל התלמידים עם צרכים מיוחדים, ותמיכות ייחודיות לפי סוגי המוגבלות השונים.

התאמות כלליות

ההתאמה	מהות ההתאמה - פירוט	דגשים בהתייחס לתחומי דעת
<p>הקראה</p> <p align="center">תנאי ההבחנות</p>	<p>הקראת טקסטים, שאלות והוראות על ידי הבוחן.</p> <p>- התאמה זו אינה רלוונטית לכבדי שמיעה וחירשים</p>	<p align="center">שפת אם:</p> <p>- הקראה אינה מתאפשרת כאשר מעריכים קריאה</p> <p>- הקראה של טקסט מתאפשרת כאשר קיימים קשיי קריאה משמעותיים המקשים על הערכה של הבנת הנקרא/הטקסט וכאשר קיים פער בהבנה בין קריאה עצמית להקראה, לטובת הקראה (ראה הליך ייחודי לשפת אם בהנחיות למיצ"ב פנימי לתלמידים עם צרכים מיוחדים)</p> <p align="center">ספרות ורבי מלל:</p> <p>- הקראה של הטקסט מתאפשרת לצורך הערכה של הידע וההבנה של התלמיד ביחס לתוכן ולמושגים הקשורים לטקסט</p> <p align="center">מתמטיקה:</p> <p>- הקראת שאלות מילוליות והוראות</p> <p>- הקראה של מספרים מתאפשרת רק במקרים בהם המהות הנבדקת אינה זיהוי ושיום מספרים</p> <p align="center">אנגלית:</p> <p>- הקראה מתאפשרת כאשר לא מעריכים קריאה, אלא כאשר מעריכים הבנה של טקסט במקרים של קשיי קריאה משמעותיים (לתלמידים בביה"ס</p>

מדינת ישראל
 משרד החינוך
 המינהל הפדגוגי
 אגף א' לחינוך מיוחד

דגשים בהתייחס לתחומי דעת	מהות ההתאמה - פירוט	ההתאמה
<p style="text-align: center;">(היסודי)</p> <p style="text-align: center;">שפת אם :</p> <p>- הכתבה אינה מתאפשרת כאשר מעריכים רכיבי כתיבה, כגון: עיצוב אותיות וארגון בדף</p> <p>- הערכה של כתיב נכון מתאפשרת באמצעות איות בע"פ</p> <p>- הערכה של הבעה בכתב (חיבור טקסט) מתאפשרת באמצעות הכתבה לבוחן, תוך התייחסות לכללים של כתיבת טקסט (תוכן, מבנה ולשון)</p> <p style="text-align: center;">בכל תחומי הדעת (למעט מתימטיקה)</p> <p>- הכתבה של תשובות ע"י התלמיד לבוחן מתאפשרת כאשר קיימים קשיי כתיבה משמעותיים, כגון קשיים מוטוריים או דיסגרפיה עם קשיים משמעותיים, המקשים על הערכה של הידע והמיומנויות בתחומי הדעת</p> <p>- כאשר קיים פער בין כתיבה עצמית להכתבה לבוחן, לטובת הכתבה וזאת לאחר שמוצו תהליכי התערבות בלמידה</p> <p>- תהליכי ההכתבה יתבצעו מילה במילה, תוך שמירה מדויקת על דברי התלמיד וללא התערבות, תיווך או הסבר.</p> <p style="text-align: center;">מתימטיקה :</p> <p>יש לאפשר הכתבה של תשובות מילוליות בלבד (ולא במספרים)</p>	<p style="text-align: center;">הכתבת תשובות לבוחן.</p> <p>- התאמה זו מתייחסת למגוון משימות כתיבה לרבות כתיבת תשובות לשאלות</p> <p>- התאמה זו אינה רלוונטית לכבדי שמיעה וחירשים</p>	<p style="text-align: center;">הכתבה</p>
<p>התאמה זו ניתנת בכל תחומי הדעת למעט:</p> <p>- התאמה זו אינה מתאפשרת במקצועות מדויקים (כגון: מתמטיקה, פיזיקה)</p> <p>- התאמה זו אינה מתאפשרת בשפת אם כאשר מעריכים קריאה</p>	<p>הערכה של הידע באמצעות שיח בלבד בין הבוחן לתלמיד, הכולל שאלות ותשובות (ללא קריאה וכתבה של התלמיד).</p> <p>במקרים מתאימים מומלץ לקיים תחילה היבחנות בכתב ולאפשר השלמה והרחבה של התשובות בעל פה.</p> <p>- התאמה זו אינה רלוונטית לכבדי שמיעה וחירשים</p>	<p style="text-align: center;">בחינה בעל פה</p>
<p>התאמה זו ניתנת בכל תחומי הדעת למעט:</p> <p>- התאמה זו אינה מתאפשרת כאשר מעריכים איות כחלק מהערכה של מיומנויות שפת אם</p> <p>- התאמה זו מתאפשרת כאשר מעריכים הבעה בכתב בהקשר של מבנה ותוכן הטקסט</p>	<p>הערכת הידע לא תכלול התייחסות לתקינות הכתיב, אלא לידע ולמיומנויות המוערכות בלבד, זאת משום חוסר הרלוונטיות של תקינות הכתיב למהות הנבדקת.</p>	<p style="text-align: center;">התעלמות משגיאות כתיב</p>

מדינת ישראל
משרד החינוך
המינהל הפדגוגי
אגף א' לחינוך מיוחד

ההתאמה	מהות ההתאמה - פירוט	דגשים בהתייחס לתחומי דעת
תוספת זמן	הארכת זמן (25%) ואפשרות להרחבת תוספת הזמן עד 50%, לביצוע המשימה בהתאם לצרכי התלמיד.	ההתאמה זו מתאפשרת בכל תחומי הדעת

בנוסף להתאמות הכלליות הניתנות במיצ"ב הפנימי, יש מקום להפעלת שיקולי דעת של הצוות החינוכי לגבי מתן תמיכות נוספות, הנובעות ממאפייני המוגבלות:

סוג המוגבלות	תמיכות אפשריות	דגשים לתחומי דעת
כללי	חשוב לקיים את תהליכי ההערכה באווירה נינוחה, ורגועה ובסביבה שקטה, תוך התייחסות לתלמידים הזקוקים לעזרה בהתארגנות, להרגעה ולעידוד, ולעיתים אף לחלוקת אירוע הבחינה ליחידות זמן ולהפוגות קצרות בין יחידה ליחידה, על מנת להתמודד עם המשימה או המבחן.	
לקויי למידה	הצוות החינוכי ישקול מתן התאמות, מתוך סך ההתאמות הכלליות שפורטו לעיל, באופן שאינו פוגע במהות הנבדקת, ותוך מידתיות שאינה מונעת למידה והתנסות.	
הפרעות התנהגות	הצוות החינוכי ישקול מתן התאמות, מתוך סך ההתאמות הכלליות שפורטו לעיל, באופן שאינו פוגע במהות הנבדקת, ותוך מידתיות שאינה מונעת למידה והתנסות.	
מוגבלות שכלית התפתחותית	הצוות החינוכי ישקול מתן התאמות נוספות להתאמות הכלליות, כגון: ניסוח פשוט של שאלות או פירוק השאלות לתתי שאלות, ללא שינוי תוכן הבחינה או פגיעה במהות הנבדקת, כחלק מהערכה פנימית ומעצבת. עם התקדמות התלמיד, בשכבת הגיל הבוגרת, יש להקפיד על הכנה של התלמידים והתמודדותם עם השאלות המקוריות של המבחן, על מנת להוביל לתפקוד עצמאי ועמידה בהישגים הנדרשים.	
כבדי שמיעה וחירשים	<p>הצוות החינוכי ישקול מתן התאמות נוספות להתאמות הכלליות, זאת בהתאם להמלצת הצוות במרכז הטיפולי-חינוכי לתלמידים כבדי שמיעה וחירשים בכל חטיבות:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ היבחנות בכתה מונגשת/מותאמת אקוסטית ▪ תוספת זמן של 15 דק' (25%) ▪ ליווי לצורך הסבר מילולי של השאלות במבחן ▪ שימוש במערכת הגברה ▪ כתיבה על הלוח של הוראות הניתנות בע"פ ▪ פטור ממשימות שמע והכתבה יינתן 	<p>אנגלית: לתלמידים עם ירידת שמיעה דו-צידית, החל מ- 35 דציבלים: - פטור מהבעה בעל פה (בחט"ב ובחט"ע). - פטור מתרגילים של הבנת הנשמע</p> <p>לתלמידים עם ירידת שמיעה דו-צידית של 35 דציבלים או ירידה חד-צידית: - הקראה חוזרת במבחני הבנת הנשמע</p>

מדינת ישראל
משרד החינוך
המינהל הפדגוגי
אגף א' לחינוך מיוחד

דגשים לתחומי דעת	תמיכות אפשריות	סוג המוגבלות
	<p>לתלמידים עם ירידת שמיעה דו-צידית, החל מ- 35 דציבלים (בכל תחומי הדעת)</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ שינוי נוסח השאלה במידת הצורך 	
<p>שפת אם:</p> <ul style="list-style-type: none"> - התאמה זו <u>מתאפשרת</u> כאשר מטרת ההערכה אינה הערכה של הקריאה. - הכתבה תינתן במקרים של קשיים עקב המוגבלות בראייה <p>מתימטיקה:</p> <ul style="list-style-type: none"> - שימוש במחשבון קולי <p>אנגלית:</p> <ul style="list-style-type: none"> - שימוש במילונית קולית 	<p>הצוות החינוכי ישקול התאמות בנוסף להתאמות הכלליות, בהמלצת המורה התומכת לליקויי ראייה:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ הגדלת השאלון/חוברת הבחינה ▪ הצגת המבחן לתלמיד בקובץ ממוחשב ▪ שימוש בטכנולוגיה מסייעת (כולל מבחן בשיטת ברייל) ▪ התאמות הניתנות ע"י מורה מלווה: - הקראה של השאלות והכתבת תשובות למורה/לבוחר (מתחום הדעת). התאמה זו תינתן במידה והטכנולוגיה המסייעת אינה מספקת - ליווי לצורך התארגנות במשימות מרכבות (איתור במילון, מפות, מעבדה) - הסבר מילולי של טקסט חזותי (תמונה, איור, גרף) 	<p align="center">ליקויי ראייה</p>
<p>מתימטיקה:</p> <ul style="list-style-type: none"> - שרטוטים ודיאגרמות המאפשרים סימון על ידי התלמיד 	<p>הצוות החינוכי ישקול התאמות בנוסף להתאמות הכלליות לתלמידים עם מוגבלות מוטורית ו/או קשיים בדיבור:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ מתן חלופה טכנולוגית, כגון: מחשב תקשורת; שימוש בדרכי סמלול והבעה הנהוגים בתהליכי ההוראה/למידה, כגון: סמלים מוסכמים, הצבעה על תשובה ▪ נוכחות איש צוות מוכר המכיר את דרכי התקשורת התומכת והחלופית שהותאמו לתלמיד 	<p align="center">מוגבלות פיזית</p>
	<p>הצוות החינוכי ישקול התאמות בנוסף להתאמות הכלליות התאמות:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ מתן אפשרות להפסקות לפרקי זמן קצובים במהלך המבחן ▪ נוכחות איש צוות מוכר לתלמיד בחדר הבחינה לצורך: - סיוע לתלמיד בהגעה לחדר הבחינה, התארגנות עם הציוד לקראת המבחן, במהלך המבחן (הסבת תשומת הלב למבנה הבחינה והשאלות, וכן לזמן שנותר) ובהגשת המבחן - שימוש בדרכי תקשורת חלופית ותומכת, שהותאמו עבור התלמיד הנבחר - מקור לביטחון והנעה לאורך הבחינה באמצעות מילות עידוד ותמיכה - סיוע בגישור על פערי ידע שפתי לגבי מילים שאינן קשורות לתחום התוכן בו נבחן התלמיד 	<p align="center">אוטיזם</p>

מדינת ישראל
משרד החינוך
המינהל הפדגוגי
אגף א' לחינוך מיוחד

דגשים לתחומי דעת	תמיכות אפשריות	סוג המוגבלות
	<p>הצוות החינוכי ישקול התאמות בנוסף להתאמות הכלליות התאמות:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ נוכחות איש צוות מוכר לתלמיד בחדר הבחינה לצורך: - מקור לביטחון והרגעה לאורך הבחינה באמצעות מילות עידוד, מיתון ותמיכה - סיוע בהתנהלות ובהתארגנות לקראת המבחן ובמהלכו - מתן אפשרות להפסקות לפרקי זמן קצובים במהלך המבחן	<p>אבחנות פסיכיאטריות</p>